

ТЕМА 1. ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ : ПРЕДМЕТ ТА МЕТОДИ ПІЗНАННЯ

- 1. Основні етапи розвитку економічної науки.**
- 2. Предмет та метод економічної теорії.**
- 3. Економічні категорії та економічні закони.**
- 4. Функції економічної теорії.**
- 5. Економічна теорія та економічна політика.**

Економічна думка Давнього Світу

Вивчення законів функціонування домашнього господарства та факторів підвищення його дохідності.

Ксенофонт (430 - 355рр. до н.е.)

Виділив із загальних знань про суспільство знання, що стосуються раціонального господарювання в окрему галузь і назвав її **ойкономія** (від грец. «ойкос» – господарство, дім; «номос» – закон)

Арістотель (384 – 322 рр. до н.е.)

Здійснив поділ знань про господарство, виокремивши:

Економіку – науку про виробництво корисних речей.

Хрематистику – науку про зростання грошового багатства.

МЕРКАНТИЛІЗМ

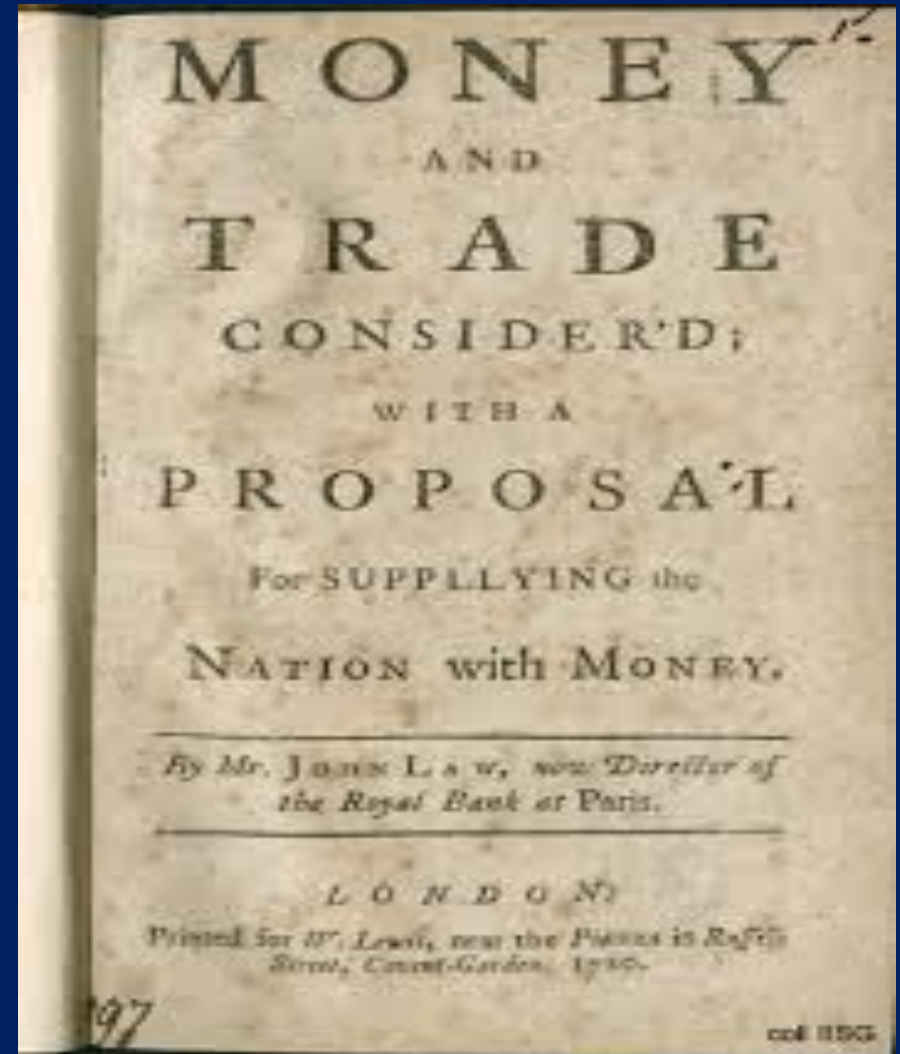
Вивчення законів зростання багатства у сфері обігу.

Золото та срібло вважаються основною формою багатства, яке необхідно більше накопичувати в країні за рахунок зовнішньої торгівлі та менш розтратити.

Антуан де Монкретьєн (1575- 1622 рр.)

Назвав економічну науку політичною економією (від грец. «політікос» – державний, суспільний та «ойкономія») і вважав її вченням про державне господарство і політику, яку має проводити влада з метою зростання багатства країни.

Джон Ло (1671-1728)

1. Відкрив принцип побудови фінансових інститутів.

2. Розробив механізм створення акціонерного банку (Королівський банк Франції) та фінансової піраміди (Міссісіпська компанія, пізніше – Компанія Індій).

DOMAINES NATIONAUX

Hypothèques au rachatement des Assignats décriés par l'Assemblée Nationale,
les 29 et 31 Décembre 1793, et le 27 Janvier 1794, conformément par N. L. R. O. L.

ASSIGNAT DE

Deux Cents liv.

Il est payé, à l'ordre de son
DEUX-CENTS LIVRES, à la Casse des Extraordinaire, conformément aux dispositions
de l'Ordonnance du 27 Janvier 1794, et du 27 Janvier 1794, conformément par N. L. R. O. L.

Recevable

le 27 Janvier 1794

[Handwritten signature]

N.º 12907

Émis par le Trésor, QUATRE DENIERS

A view of the dancing in the Strand, London, in the year 1750. The scene is crowded with people of all ranks and conditions, who are engaged in various amusements. The buildings are of the usual style of the period, and the street is paved with cobblestones. The overall atmosphere is one of a busy and festive public life.

The scene is a lively representation of the social life of the time. The dancers are dressed in the latest fashions, and the crowd is diverse in age and social status. The engraving captures a moment of communal joy and entertainment in a major London thoroughfare.

КЛАСИЧНА ПОЛІТИЧНА ЕКОНОМІЯ

Вивчення законів зростання багатства у сфері виробництва. Форма багатства – матеріальні блага, а джерело – праця людини.

Англія: Вільям Петті (1623 - 1687 рр.)

Праця є джерелом багатства у всіх сферах виробництва.

Франція: школа фізіократів: Франсуа Кене (1694 - 1774 рр.)

Праця є джерелом багатства у сфері сільськогосподарського виробництва.

Вільям Петті (1623 – 1687)

THE
ECONOMIC WRITINGS
OF
SIR WILLIAM PETTY

TOGETHER WITH THE
OBSERVATIONS UPON
THE BILLS OF MORTALITY

MORE PROBABLY BY
CAPTAIN JOHN GRAUNT

EDITED BY
CHARLES HENRY HULL, Ph.D.
CORNELL UNIVERSITY

VOL. I

CAMBRIDGE
AT THE UNIVERSITY PRESS

1899

[All rights reserved]

1. Використовує абстрактний метод дослідження

2. Застосовує кількісний аналіз економічних явищ

3. Предметом політичної економії вважає закони зростання багатства у сфері матеріального виробництва

«Купці не виробляють ніякого продукту, а виконують тільки роль вен і артерій, які розподіляють кров і живильні соки державного тіла, а саме, продукцію сільського господарства і промисловості»

«Праця – джерело багатства, а земля – його мати»

Франсуа Кене (1694 – 1774)

«Економічна таблиця» (1758)

TABLÉAU ÉCONOMIQUE.

Objets à considérer, 1° trois sortes de dépenses; 2° trois sources; 3° trois années; 4° leur répartition; 5° leurs effets; 6° leur reproduction; 7° leur rapport mutuel; 8° leurs rapports avec la population; 9° avec l'Agriculture; 10° avec l'Industrie; 11° avec le Commerce; 12° avec la masse des richesses d'une Nation.

DEPENSES	DEPENSES DE REVENU	DEPENSES
PROFITEUSES industrielles & domestiques de	Dépense productive, et productive sans dépenses productives & sans dépenses consommatives	CONSUMMATION industrielle & domestique de
Produits annuels qui produisent en même temps leur propre valeur sans produire net	Revenu annuel de	Produits annuels pour les Consommateurs des Bonneurs Particuliers, etc. de
Productions de l'année 1 ^{re}		Consommateurs de l'année 1 ^{re}
300 ⁰⁰ reproduisant net	300 ⁰⁰	300 ⁰⁰
de l'année 2 ^{de}		de l'année 2 ^{de}
300 ⁰⁰ reproduisant net	300 ⁰⁰	300 ⁰⁰
de l'année 3 ^{de}		de l'année 3 ^{de}
300 ⁰⁰ reproduisant net	300 ⁰⁰	300 ⁰⁰
de l'année 4 ^{de}		de l'année 4 ^{de}
300 ⁰⁰ reproduisant net	300 ⁰⁰	300 ⁰⁰
de l'année 5 ^{de}		de l'année 5 ^{de}
300 ⁰⁰ reproduisant net	300 ⁰⁰	300 ⁰⁰
de l'année 6 ^{de}		de l'année 6 ^{de}
300 ⁰⁰ reproduisant net	300 ⁰⁰	300 ⁰⁰
de l'année 7 ^{de}		de l'année 7 ^{de}
300 ⁰⁰ reproduisant net	300 ⁰⁰	300 ⁰⁰
de l'année 8 ^{de}		de l'année 8 ^{de}
300 ⁰⁰ reproduisant net	300 ⁰⁰	300 ⁰⁰
de l'année 9 ^{de}		de l'année 9 ^{de}
300 ⁰⁰ reproduisant net	300 ⁰⁰	300 ⁰⁰
de l'année 10 ^{de}		de l'année 10 ^{de}
300 ⁰⁰ reproduisant net	300 ⁰⁰	300 ⁰⁰
de l'année 11 ^{de}		de l'année 11 ^{de}
300 ⁰⁰ reproduisant net	300 ⁰⁰	300 ⁰⁰
de l'année 12 ^{de}		de l'année 12 ^{de}
300 ⁰⁰ reproduisant net	300 ⁰⁰	300 ⁰⁰

REPRODUIT TOTAL

600⁰⁰ de revenus, de plus, les frais annuels de l'État et les intérêts des annuités promises au Trésorier, de 300⁰⁰ pour les 12 années restantes. Mais la reproduction net de chaque année, le revenu de l'État, qui est la base de l'impôt, abstraction faite de l'impôt productif, et des annuités qui servent en reproduction annuelle, etc. Voir l'Explication à la page suivante.

1. Предметом політичної економії вважає закони зростання багатства у сфері сільськогосподарського виробництва

2. Виокремлює функціональні складові капіталу

2. Уводить в економіку принцип відтворення і будує першу модель кругообігу потоків доходів і продуктів

3. Відкриває об'єктивність економічних законів

- **«Усе підпорядковане в цьому світі законам природи, встановленим Богом. Люди наділені достатнім розумом, щоб збагнути й пізнавати їх з метою отримання якомога більшої користі»**

Адам Сміт (1723 – 1790)

Дослідження про природу та причини багатства народів (1776)

AN INQUIRY INTO
THE NATURE AND CAUSES OF
THE WEALTH OF NATIONS
BY
ADAM SMITH

EDITED, WITH AN INTRODUCTION, NOTES, MARSHAL
SUMMARY AND AN ENLARGED INDEX

BY
EDWIN CANNAN, MA, LL.D.

PROFESSOR OF POLITICAL ECONOMY IN THE UNIVERSITY OF LONDON

VOLUME I

METHUEN & CO. LTD.

36 EMEX STREET W.C.

LONDON

Third Edition

1. Здійснив систематизацію всіх знань про економіку та виокремив фактори зростання багатства нації.

2. Віднайшов внутрішній механізм функціонування економіки – «Невидиму руку», яка є механізмом, що спрямовує індивідуальні рішення на результати, вигідні суспільству в цілому.

3. Встановив межі участі держави в економіці

«Для того, щоб піднести країну від найнижчого ступеня варварства до найвищого ступеня добробуту, потрібні мир, необтяжливі податки і толерантність в управлінні – все інше забезпечить природний рух речей»

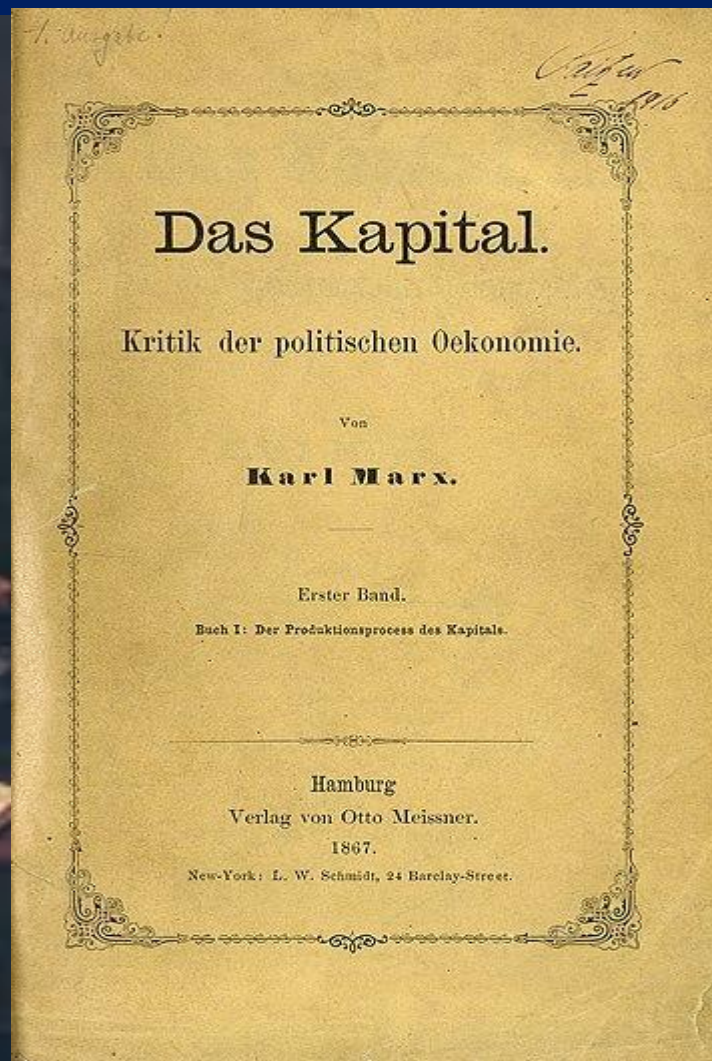
МАРКСИЗМ

(К. Маркс, Ф. Енгельс)

Вивчення суперечностей зростання багатства суспільства. Предмет дослідження – економічні відносини, які виникають між людьми з приводу виробництва, розподілу, обміну та споживання матеріальних благ.

Карл Маркс (1818-1883)

Капітал (1867)

1. Віднайшов внутрішні закони розвитку суспільства та його переходу на більш високу стадію еволюції.
2. Розкрив причини та характер криз надвиробництва.
3. Показав джерела та механізм формування й розподілу доходів.
4. Відкрив закони руху суспільства до кращого стану.

НЕОКЛАСИКА

Вивчення раціонального вибору економічних суб'єктів в умовах обмеженості ресурсів. Ринок розглядається як самоорганізуюча система, здатна до встановлення рівноваги в економіці.

КЕЙНСІАНСТВО

Викриття проблем встановлення рівноваги в ринковій економіці. Обґрунтування державного втручання в економічні процеси.

ІНСТИТУЦІОНАЛІЗМ

Розгляд впливу на економіку неекономічних чинників – політики, права, культури, релігії, психології тощо та виявлення залежності економічного процвітання країн від історичних умов їхнього розвитку.

СТРУКТУРА ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ

ПОЛІТИЧНА ЕКОНОМІЯ вивчає закони, які управляють виробництвом, розподілом, обміном та споживанням благ у людському суспільстві.

ЕКОНОМІКС вивчає дії людей у різних сферах суспільного відтворення.

МІКРОЕКОНОМІКА пов'язана з вивченням поведінки та взаємодії людей на локальних ринках.

МАКРОЕКОНОМІКА вивчає, як функціонує економіка як єдине ціле.

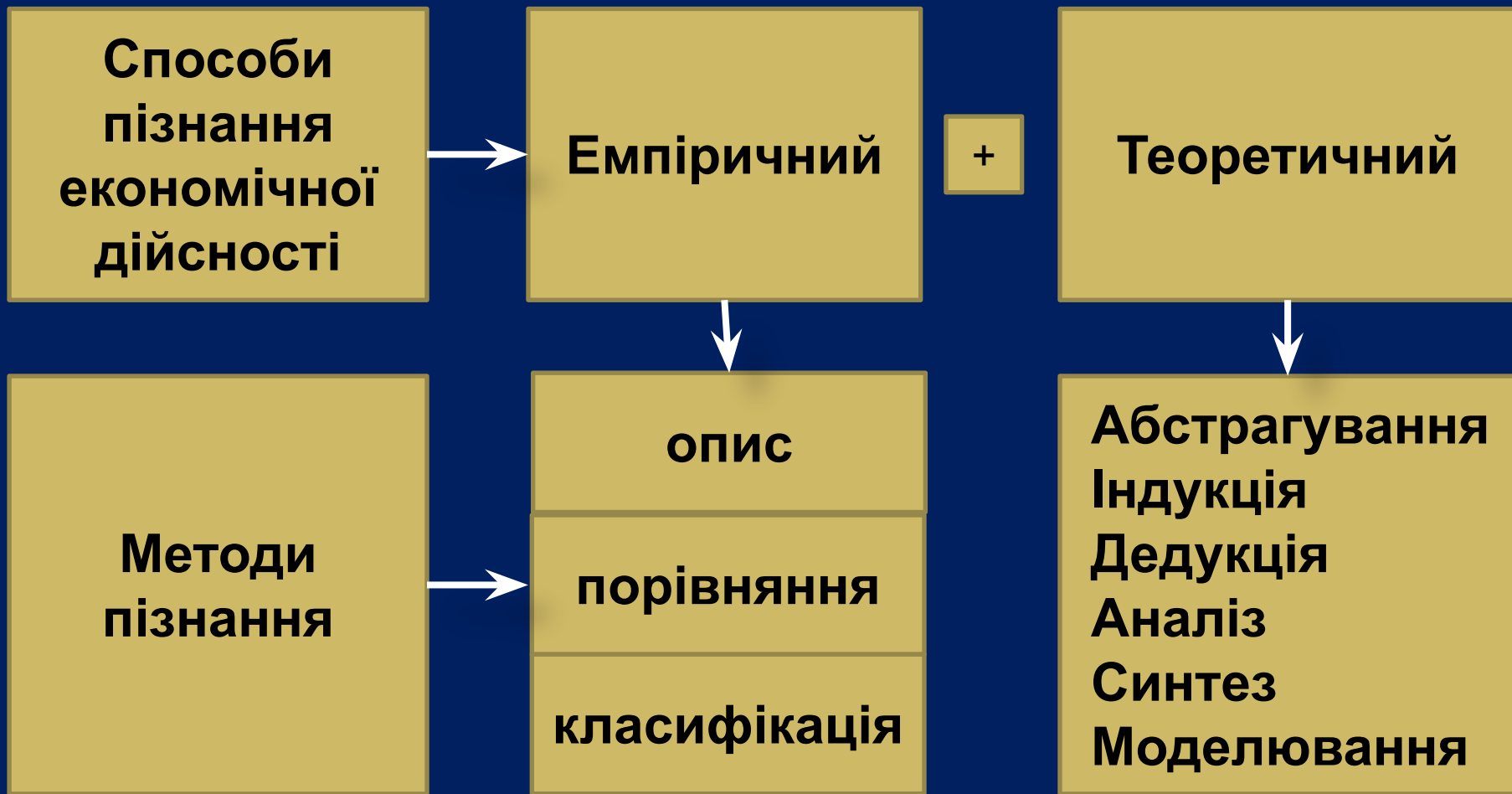
ОСНОВНА ЕКОНОМІЧА ПРОБЛЕМА СУСПІЛЬСТВА

Як задовольнити якомога більше потреб при обмеженості ресурсів?

ЕКОНОМІЧА ТЕОРІЯ вивчає безпосередню діяльність людей, яка пов'язана з досягненням ефективного використання ресурсів з метою найкращого задоволення потреб.

Сукупність способів і прийомів, за допомогою яких вивчається предмет науки, називається її **методом**.

МЕТОДИ ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

ЕКОНОМІЧНА КАТЕГОРІЯ

**найбільш загальне логічне поняття, яке
відображає сутність явища**

ЕКОНОМІЧНИЙ ЗАКОН

**сутнісний, стійкий причинно-наслідковий зв'язок між явищами, який постійно
повторюється**

Причина

Наслідок

Закон

**Зменшення
ціни за
одиницю
товару**

**Збільшення
кількості
покупок даного
товару**

Попиту

**Збільшення
ціни за
одиницю
товару**

**Збільшення
кількості
виробництва
даного товару**

Пропозиції

СПЕЦИФІКА ЕКОНОМІЧНИХ ЗАКОНІВ

Економічні закони

Закони природи

Спільне

Мають об'єктивний характер, тобто не залежать від волі та свідомості людей

Особливе

Не існують поза господарською діяльністю людей.

Менш строгі та точні, відображають найбільш вірогідний хід подій.

Носять історично змінний характер.

Можуть діяти без участі людини.

Носять абсолютний характер, за певних умов та причин обов'язково викликають визначені наслідки.

Діють вічно та завжди.

ФУНКЦІЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ

1. **Пізнавальна** – дослідження сутності економічних явищ і процесів. Відкриття економічних законів та вивчення характеру їхньої дії.
2. **Методологічна** – створення методів теоретичних досліджень. Економічна теорія є основою інших економічних наук.
3. **Світоглядна** – формування наукового економічного мислення.
4. **Практична** – розробка практичних рекомендацій про шляхи використання економічних законів у господарській практиці та обґрунтування економічної політики держави.

ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ ТА ЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА

Економічна теорія науково обґрунтовує економічну політику держави, розробляючи рекомендації щодо її напрямів, які базуються на об'єктивно діючих економічних законах.

ЦІЛІ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ

Економічне зростання - кількісне та якісне зростання обсягів виробництва товарів.

Економічна ефективність - зменшення виробничих ресурсів на виготовлення товарів.

Соціальна справедливість - поліпшення соціально-економічних умов життя людей.